

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Vármegyei döntő
Írásbeli forduló
I. kategória 5-6. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Feladatlap pontszáma: _____

Feladatlapot összeállította:

Kapás Zoltánné szaktanácsadó

Bertáné Takács Erika szaktanácsadó

Verseny szakmai összefogója, irányítója:

Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. TOLDOZÁS

Toldj be egy betűt (vagy magánhangzót vagy mássalhangzót) az alábbi szavak belsejébe úgy, hogy minden esetben értelmes szót kapj! _____/10 pont

bála - _____

sztár - _____

eset - _____

füge - _____

kacsó - _____

hajó - _____

kelt - _____

járt - _____

perc - _____

pata - _____

2. KERESZTNÉV AZ ELEJE

Az alábbiakban olyan összetett szavakat kell megfejteni, ahol a megadott utótag előtt minden esetben egy – egy keresztnév áll. Figyelem! A keresztnév olykor becézett formában is lehet.

_____/10 pont

1. _____csutka

2. _____fordulás

3. _____kancsó

4. _____járás

5. _____kereszt

6. _____konyha

7. _____kosár

8. _____körte

9. _____lánc

10. _____madár

3. TITKOSÍRÁS

Találd ki a magánhangzókból, hogy melyik szóra gondoltam!

Pl.: Szín, amelynek magánhangzói: e, é – fehér

_____/5 pont

a) Ékszer: a, á - _____

b) Bútor: e, e, ő – _____

c) Jármű: e, e a, u ó – _____

d) Ruhadarab: o, a – _____

e) Szerszám: a, a, á - _____

4. „SZEMES” SZÓLÁSOK

Fejezd ki a következő meghatározásokat szem főnevet tartalmazó szólással!

_____/6 pont

a) Nem bizalomgerjesztő a külseje. _____

b) Egyszerre örül és sír is. _____

c) Nagyon éhes. _____

d) Féltő gonddal óv valakit. _____

e) Nyíltan, kerekén megmondja. _____

f) Nem éhes már. _____

5. AZONOS ALAKÚ SZAVAK — EGY MONDATBAN!

Ugyanaz a szó illik a mondatba. De melyik? pl. A vár a hegyen épült, ott vár a barátnőm.

_____/9 pont

Az a _____, ami a fazékban _____.

Az asszony a _____ mellett keservesen _____.

Marika a _____ alatt gyöngyöt _____.

Óvatos _____, mert ott egy _____!

A macska a _____ mellett egeret _____.

A kutya olyan _____, hogy elijedt a _____.

Már megint csöpög a _____, és szörnyű lármát _____.

A _____ mellett melegszik, s a hajába virágot _____.

A _____ osztály _____ a dolgozattól.

6. TÓ - TÓ – TÓ A VÉGE!

Melyik tóban nem lehet fürdeni? Hát az igazgaTÓ-ban.

_____/10 pont

Az alábbi meghatározásokhoz minden esetben olyan szó illik, amelyek utolsó két betűje: a - TÓ betűpáros. Bár ezeknek valójában semmi köze nincs a TÓ-hoz, mint nagy vízterülethez.

1. A tiszta súly = _____
2. Akasztófa = _____
3. Durva szövet = _____
4. Gépkocsi = _____
5. Jármű rakodótere = _____
6. Nyomtatott hírközlés = _____
7. Ráutaló idézet = _____
8. Számok segítségével játszott szerencsejáték = _____
9. Elegáns régi közlekedési eszköz = _____
10. Zöldséges rizses étel = _____

7. ESZPERENTE

Játékos kedvű emberek találták ki szórakozásul az eszperente nyelvet. Ebben a „nyelvben” a magánhangzók közül csak az „E” hangot lehet használni. pl. Duna folyó = Fekete rengetegben ered, Fekete-tengerbe megy.

Párosítsd az eszperente kifejezéseket a rokon értelmű szóval! Írd a meghatározás mellé a következő szavakat: _____/10 pont

avar, cseppkőbarlang, hó, lóhere, mező, sivatag, szakadék, tó, vihar, virág

- jeges hely – _____
- lepergett levelek - _____
- fergeteg/heves szelek – _____
- gyepes terep – _____
- nedvvel telt verem – _____
- megrepedt hegynék feneketlen verme – _____
- teveterep/szemcsetenger – _____
- megdermedt cseppek terme – _____
- gyepen/kertben termett selyemkehely – _____
- szerencselevelecske - _____

8. ESZPERENTÜL

A megadott szavakhoz készíts eszperente meghatározást! _____/6 pont

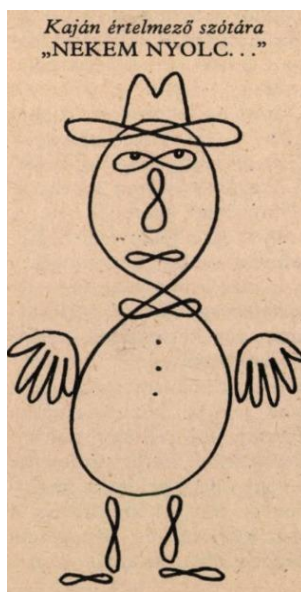
ISKOLA _____

ÉTTEREM _____

DINNYE _____

9. KAJÁN ÉRTELMEZŐ SZÓTÁRA

Mit jelent a szólás: Nekem nyolc? _____/2 pont

Szólás jelentése: _____

Hány nyolcast látsz a képen? _____

10. EGYBEMOSOTT SZÓLÁSOK, KÖZMONDÁSOK

Melyik kettőből keveredett össze a szólás, közmondás? Keresd meg a két helyes összetevőt!
pl. Nem enged a 21-ből. Nem enged a 48-ból. — Kivágja, mint a 21-et.

_____/12 pont

Egyik kutya nem lesz szalonna.

A lónak négy lába lóláb.

Kemény fából tett a tűzre.

Vak tyúk is vezet világtalant.

Aki másnak vermet ás, úgy arat.

Amilyen a mosdó, az nyer. _____

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye
Vármegyei döntő
I. kategória 5-6. osztály
Javítókulcs**

1. TOLDOZÁS

bála - **bálna**
sztár - **szótár**
eset - **ecset**
füge - **fürge**
kacsó - **kancsó**
hajó - **hajtó, hajló**
kelt - **kelet**
járt - **járat**
perc - **perec**
pata – **pajta, padka**

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

2. KERESZTNÉV AZ ELEJE

1. **ÁDÁ**Mcsutka
2. **PÁL**fordulás
4. **GERGELY**járás
3. **MISKA**kancsó
5. **ANDRÁS**kereszt
6. **LACI**konyha
7. **MÓZES**kosár
8. **VILMOS**körte
9. **ESZTER**lánc
10. **PALI**madár

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

3. TITKOSÍRÁS

- a) Ékszer: a, á - **nyaklánc**
- b) Bútor: e, é, ő – **heverő**
- c) Jármű: e, é, a, u ó – **teherautó**
- d) Ruhadarab: o, a – **szoknya, boa**
- e) Szerszám: a, á, é - **kalapács**

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **5 pont**

4. „SZEMES” SZÓLÁSOK

- a) Nem bizalomgerjesztő a külseje. – **A szeme se(m) áll jól.**
- b) Egyszerre örül és sír is. – **Az egyik szeme sír, a másik nevet.**
- c) Nagyon éhes. – **Kopog a szeme az éhségtől.**
- d) Féltő gonddal óv valakit. – **Vigyáz rá, mint a szeme világára. /~ mint a szeme fényére.**
- e) Nyíltan, kerekén megmondja. – **A szemébe mondja. Szemtől szembe mondja.**
- f) Nem éhes már. – **Csak a szeme kívánja.**

Minden helyes válasz 1 pont. Összesen: **6 pont**

5. AZONOS ALAKÚ SZAVAK — EGY MONDATBAN!

Az a ..., ami a fazékban - **FŐ**

Az asszony a ... mellett keservesen - **SÍR**

Marika a ... alatt gyöngyöt - **FŰZ**

Óvatos ..., mert ott egy ...! - **LÉGY**

A macska a ... mellett egeret - **FAL**

A kutya olyan ..., hogy elijedt a - **VAD**

Már megint csöpög a, és szörnyű lármát – **CSAP**

A mellett melegszik, s a hajába virágot – **TŰZ**

A osztály a dolgozattól. - **FÉL**

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **9 pont**

6. TÓ - TÓ – TÓ A VÉGE!

1. A tiszta súly = **nettó**

2. Akasztófa = **bitó**

3. Durva szövet = **posztó**

4. Gépkocsi = **autó**

5. Jármű rakodótere = **plató**

6. Nyomtatott újság = **sajtó**

7. Ráutaló idézet = **mottó**

8. Számok segítségével játszott szerencsejáték = **lottó**

9. Elegáns régi közlekedési eszköz = **hintó**

10. Zöldséges rizses étel = **rizottó**

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

7. ESZPERENTE

jeges hely – **hó**

lepergett levelek – **avar**

fergeteg/heves szelek – **vihar**

gyepes terep – **mező**

nedvvel telt verem – **tó**

megrepedt hegynek feneketlen verme – **szakadék**

teveterep/szemcsetenger – **sivatag**

megdermedt cseppek terme – **cseppkőbarlang**

gyepen/kertben termett selyemkehely – **virág**

szerencselevelecske – **lóhere**

Minden helyes megoldás 1 pont. Összesen: **10 pont**

8. ESZPERENTÜL

Minden egyéni, érthető, ötletes megoldás csupa e betűs szóval elfogadható.

Megoldásonként 2 pont. Összesen: **6 pont**

9. KAJÁN ÉRTELMEZŐ SZÓTÁRA

Jelentése: **Nekem mindegy.**

10 db 8-as látható az ábrán.

Helyes válasz 1 pont. Összesen: **2 pont**

10. EGYBEMOSOTT SZÓLÁSOK, KÖZMONDÁSOK

Egyik kutya nem lesz szalonna. **Egyik kutya, másik eb. Kutyából nem lesz szalonna.**

A lónak négy lába lóláb. **A lónak négy lába van, mégis megbotlik. Kilóg a lóláb.**

Kemény fából tett a tűzre. **Kemény fából faragták. Rossz fát tett a tűzre.**

Vak tyúk is vezet világtalant. **Vak tyúk is talál szemet. Vak vezet világtalant.**

Aki másnak vermet ás, úgy arat. **Aki másnak vermet ás, maga esik bele. Ki mint vet, úgy arat.**

Amilyen a mosdó, az nyer. **Amilyen a mosdó, olyan a törölköző. Aki mer, az nyer.**

Minden helyesen megtalált szólás, közmondás 1 pont. Összesen: **12 pont**

Összesen: 80 pont